

Eestlased aitavad innukalt lipuvärvide ajaloo kogumisel

Dr. jur. Artur Taska teostab juba mõnda aega aktsiooni eesti lipuvärvide kohta materjali kogumiseks ja sinimustvalge värvikombinatsiooni ajaloo uurimiseks. Tema poolt möödunud aastal korraldatud ankeet eestlaste hulgas on annud üllatavalt häid tulemusi. Alljärgnevas jutustab dr. Taska meile oma töö tulemustest seniseni:

Veidi üle aasta on möödunud ajast, mil algasin vabas maailmas asuva eestlaskonna keskel materjalide kogumist, sini-must-valge lipu ja värvide kombinatsiooni ajaloo uurimise teostamiseks. Alates kogumistöö algusest kuni tänaseni, on kaasmaalaste suhtumine algatusse olnud äärmiselt südamlik ja heatahtlik. Vastuste arv küsimuslehe küsimustele on üle ootuste suur. Kuni möödunud aasta lõpuni on saanud kokku 1.105 vastust. Sisu poolest pakuvad vastused väga mitmekesist ja palju avalikkusele senitundmatut materjali.

Ehkki küsimusleht otseselt endasse haarab ainult ajajärku alates 21. juunist 1940. a., on samade vastustega saanud siiski ka hulk haruldast ning väärtuslikku materjali ajajärgu kohta enne iseseisvust. Erilise tähelepanu osaliseks on siin saanud laulupeod, 1905. aasta sündmused, näitused, spordivõistlused, mitmesuguste organisatsioonide asutamised, noorsoo tegevus, rahvuslike väeosade moodustamised, jne. Samuti on saanud avalikkusele senitundmatut materjali ka meie iseseisvusaja algaastatest ja Vabadsöjast.

Neile rohkearvulistele vastustele lisandub veel 960 üksiknumbrit materjale ajalehtede ja ajakirjade väljalõigete, kirjanduse tsitaatide ja sini-must-valgete embleemide, lippude, vappide, märkide, esemete, mitmesuguste fotode ja filmide, trükiste jne. näol. Mõned viimastest, arvestades nende haruldust, kuuluvad kindlasti hinnaliste rariitide hulka. Lõpulik arvuline kokkuvõte üle vaba maailma kokkusaadetud sini-must-valge ainelise materjali kohta kuni 31. detsembrini m.a. ulatub seega niisuguse aukartustäratava arvuni kui 2.065 üksiknumbrit.

Üksikult võttes on ajalehtede ja ajakirjade väljalõikeid või väljavõtteid saanud 381, tsitaate kirjandusest 454, mitmesuguseid trükiseid sini-must-valge värvides 69, fotosid 25, ning mitmesuguseid muid esemeid, embleeme, vappe, lippe jne., kokku 31 eset.

Riikide järele, kus eestlasi tihedamalt asumas, on vastuseid ja muid materjale seni saanud arvu- liselt kõige rohkem Rootsi- st.

Sellele järgnevad Kanada, USA, Inglismaa, Lääne-Saksamaa, Austraalia ja muud riigid. Võttes arvesse aga neis riikides asuvate eestlaste koguarvu, muutub järjekord hoopis teiseks. Rootsi jääb küll endiselt esimesele kohale, kuid temale järgnevad Inglismaa, Lääne-Saksamaa, Austraalia, Kanada ja USA.

Materjalidega koos on saanud ka palju hindavaid ja liigutavaid, tunnetepuhangulisi tunnustussõnu. Ja veel rohkemgi. On tõstatatud probleemid: teostada samasuguseid materjalide kogumisi ning uurimisi ka meie hümni ja vapi kohta. Et algatajad seda on mõelnud tõsiselt ja südamega, selle tõendiks on nad omaltpoolt saanud ka juba hulk kogutud materjale mõlemate, nii hümni kui vapi, kohta koos palvega seda töö algatusalusena vastu võtta ja kõike seda hiljem, võimaluste avanedes, edasi arendada. Neist soovidest lähtuvalt näeks ma heameelele, et neile tänuväärsetele algatustele saabuks lisamaterjali kogu eestlaskonnalt vabas maailmas, ja seda samaaegselt ning koos sini-must-valge ainelise materjaliga.

See kogumistöö tulemus näitab ja celdab, et on tekkinud tihe tegevus ja kirjavahetus suure hulga südamlikult abivalmita kaasmaalastega kõigis maailmajagudes vabas maailmas. Nad kõik on nii või teisiti entusiastlikult kannud otsest hoolt Eesti kultuurivarade, eriti aga sini-must-valge ainelise kultuurivara kogumise, säilitamise ja sellele teadusliku uurimise võimaluse loomise eest. Võtku nad vastu neilt veergudelt tõsine tänu ja suurim lugupidamise avaldus.

Mõeldes sellele entusiasmile, mida just sini-must-valge ainelise materjali kogumine paguluses olles eestlaskonnas on tekitanud, võib seda teataval määral võrrelda vaimustusega, mis tekkis rahvaluule kogumisel nüüd juba enam kui poolsada aastat tagasi. Jah, on küll õigus, et leidub ka neid, kes veel pole seni kirjadele või isiklikele palvetele vastanud, kuid nende arv selles suures peres on siiski väga väike. Teiselt poolt on aga nende hulgas, igas üksikus riigis, mitmeid, kes vääri- vad materjalide kogumisel erilist esiletõstmist ja tähelepanu, kes ei ole väsinud küsitlemast ega usutlemast

inimesi oma lähikonnas, kes ei ole väsinud kogumast ajalehtede väljalõikeid, tsitaate kirjandusest, mitmesuguseid embleeme, lippe, vappe, fotosid, trükiseid jne., ja kes ei ole väsinud neid kogutud materjale teatavate ajavahemike järele teele läkitamast, et jälle endise entusiasmiga asuda sama töö jätkamisele.

On õigus, et materjale on saanud rikkalikult, kuid see pole siiski veel küllaldane, et koostada sini-must-valge lipu ja värvide kombinatsiooni ajalugu, mis võiks baseeruda kindlale teaduslikule põhjalikkusele. Minnes materjali kogumistööga käesolevasse aastasse, palun endiselt saata kõiki materjale, loomulikult ka fotosid, trükiseid jne., mis seisavad milgil moel seoses sini-must-valge lipu või värvide kombinatsiooniga. Kõigile soovijale saadan vajaduse korral kohe välja ka trükitud küsimuslehe.

Käesoleval aastal palun aga eriti vastuseid ja materjale järgmisele 10 küsimusele:

1. Kuidas tekkis nii kodu- kui välismaadel viibinud eestlaste hulgas teadmine, et sini-must-valge lipp on Eesti lipp?

2. Missuguseid sündmusi teate nii kodu- kui välismaadelt seoses sini-must-valgega ajajärgust enne Eesti iseseisvuse väljakuulutamist? (Näit. laulupeod, näitused, 1905. a. sündmused, spordivõistlused, noorsoo organisatsioonid jne.)

3. Kunas ja mispärast muretsesid paljud kodumaal teotsenud organisatsioonid juba kaua enne Eesti iseseisvuse väljakuulutamist omale sini-must-valgeid lippe?

4. Kunas ja mispärast muretsesid väliseestlaste organisatsioonid omale sini-must-valgeid lippe?

5. Missugused olid nende organisatsioonide sini-must-valge lipu traditsioonid?

6. Missuguseid juhtumeid teate nii kodu- kui välismaadelt ajajärgust enne Eesti iseseisvuse väljakuulutamist, mis väljendavad teiste rahvaste vaenulikkust või sõbralikkust suhtumist sini-must-valgesse?

7. Missugused eesti laevad kandsid juba enne Eesti iseseisvuse väljakuulutamist sini-must-valgeid lippe või värve, kus ja kunas?

8. Kuidas tarvitati sini-must-valgeid värve Eesti rahvusväeosade moodustamisel?

9. Missuguseid sündmusi teate seoses sini-must-valgega Vabadus-

soojast. Eriti ere on see tsükli- üle-

söjast?

10. Missuguseid sini-must-valge traditsioone teate üldse nii varasematest kui ka kõige hilisematest aegadest?

Arvestades möödunud aasta hindamisväärse tulemusega, julgen loota armsate kaasmaalaste rohke-tele vastustele ning heatahtlikule abile ka käesoleval aastal.

Artur Taska.